

sredstvom djelovanja tek osnovanih radio-stanica« napravila velik pohod po čitavoj Jugoslaviji, danas u opasnosti. »Tekstovi su joj bezobzirno mijenjani u kafanskim izvodenjima i gramofonskim snimcima, što traje do naših dana«, kada se »zastrašujućom snagom« šire pjesme posve sumnjive vrijednosti koje su komponirane po uzoru na sevdalinke.

Na kraju je **Riječnik** (desetak stranica turcizama) i **Napomena** gdje autor objašnjava na koji je način unosio pjesme u antologiju; ističe da je strogo poštovao tekst izvornika, ali su pjesme pravopisno ujednačene. U **Pogovoru** dr. Muhsin Rizvić kaže da se Maglajlić već duže vremena bavi izučavanjem fenomena sevdalinke, iz čega je potekao čitav niz studija, ogleda i članaka, pa i ova knjiga čiji sadržaj ocjenjuje.

Ante Nazor

Slavko Janković, Šokačke pismice III, Dvostihovi — deseterci, 4231—6145, Napjevi, Vinkovci 1974, 142 str. + 7 tabla.

Ovo je treća od zamišljene četiri knjige šokačkih pismica — deseteračkih dvostihova — koje po sadržaju, pjesničkom oblikovanju i glazbenom izrazu tvore posebnu i vrlo brojnu podvrstu lirskih narodnih popijevaka. Pretežno ljubavnog sadržaja, prepune duhovitosti, simboličke i jezične ljepote, aforistički kratke, pismice vjerno odražavaju život slavonskog sela i društvene prilike iz kojih su iznikle.

Treća knjiga pismica sadrži ukupno 1885 deseteračkih dvostihova (od rednog broja 4231 do 6145, s time da iz nepoznatog mi razloga nedostaju oni od broja 5891 do 5920), razvrstanih prema sadržaju teksta u devet skupina, koje prema Jankovićevoj podjeli odgovaraju pismicama od 10. do 18. vrste (usp. Pismice I, str. 25, 26).

Nakon duhovitih pismica o inoči, kojima se Šokice katkad zlobno i najsurovije obraćaju i rugaju svo-

jim suparnicama u ljubavi, slijedi skupina pismica sadržajem povezanih uz razne običaje (ukrašavanje maramice namijenjene momku, darivanje, vožnja kolima). Pismice 12. vrste odišu starinom, izražavajući vjerovanja u neizbježnost sudbine, u kletve, molitve, snove, vračke... Nakon pismica koje govore o prekidu »volbe« i ljubavi te o promjeni partnera (13. i 14. vrsta), deseterački dvostihovi 15. vrste sadržajem su vezani uz ženidbu i udaju. Zbirka završava pismicama o bečarstvu, pijanstvu i seoskom junačenju (16. vrsta) o gospodi svećenicima, doktorima, učiteljima i činovnicima (17. vrsta) i na kraju šaljivim pismicama i rugalicama (18. vrsta).

Svakoj skupini prethodi kratki uvod, kojim Slavko Janković (1897—1971) uspjeva čitaoca zbližiti s pismicama, zanimljivo povezujući njihov sadržaj s običajima, životom i svjetonazorom Šokaca. Iako su većinom sakupljene u bližoj okolini Vinkovaca i Županje, pismice otkrivaju dosta govornih razlika, što je posljedica ikavskog, ekavskog i tzv. poluikavskoga govora štokavskog narječja toga kraja. Stoga su tekstovi zapisani onako kako ih je autor u pokojem selu čuo, a naglasci ispisani samo u riječima koje u književnom jeziku imaju drukčiji naglasak. Skraćenice uz pojedine pjesmice (Amp, Tv, K, B i sl.), koje se odnose na imena kazivača, odnosno sakupljača, u ovoj knjizi nisu posebno objašnjene i potpuno su nerazumljive čitaocu koji upućuje na njihovo tumačenje u rječniku, priloženom prvoj i drugoj, ali ne i trećoj knjizi, u ovom izdanju ostaju neobjašnjeni. Bez ikakvih napomena uredništva, u knjizi je izostao i prilog, u prethodnoj knjizi najavljenih napjeva pismica (na njih čak upućuje i podnaslov ove zbirke!).

Usprkos svim teškoćama koje prate posthumna izdanja, uredništvo bi svakako trebalo ispraviti ove propuste u četvrtoj knjizi i, osim

opširnijih podataka o ostalim sakupljačima **pismica** (koji se već nalaze u prvoj knjizi), priložiti joj rječnik manje poznatih izraza (ako ne postoji Jankovićev, valja ga sastaviti uz pomoć jezičnih stručnjaka). Prvim dvjema knjigama priloženi napjevi **pismica** i njihov način klasificiranja prema metroritamskim obrascima, podijeljenim u četiri veće skupine (od kojih dosad sto objavljenih napjeva obuhvaćaju samo prve tri), upućuju na sigurno postojanje zapisa napjeva koji pripadaju četvrtoj skupini, pa ih uredništvo treba pribaviti i objaviti. I napokon, mogućim objavljivanjem etnomuzikološke studije na osnovi potpunog broja napjeva **šokačkih pismica** koja bi respektirala dragocjena Jankovićeva zapažanja i analizu, iduća i posljednja knjiga **pismica** time bi postala logičnim zaključkom čitave zbirke, a ujedno i izraz dužnog poštovanja prema autoru i njegovu radu.

Grozdana Marošević-Brnetić

Grazer musikwissenschaftliche Arbeiten, Beiträge zur Musikkultur des Balkans I, Band I, Musikwissenschaftliches Institut der Universität Graz, 1975, 138 stranica.

Prvi svezak ovoga zbornika muzikoloških radova obuhvaća sedam članaka (5 na njemačkom i 2 na engleskom jeziku), koji obrađuju razna pitanja balkanske glazbene kulture.

Nako uvodne riječi glavnog urednika Rudolfa Flotzingera, u kojoj je ukratko prikazan život i rad istaknutoga njemačkog etnomuzikologa Walthera Wünscha, kojemu je posvećeno ovo izdanje, zbornik započinje člankom Dragutina Cvetka (Ljubljana) **Die musikalische Situation im südosteuropäischen Raum zur Zeit der osmanischen Oberherrechaft**. Autor iznosi i obrazlaže povijesne izvore, posebno bilješke stranih putopisaca, o folklornoj i crkvenoj glazbi južnih Slavena za vrijeme turske vladavine.

Članak Constantina Floresa (Hamburg) prikazuje najstariju notaciju jednoglasne glazbe, s posebnim osvrtom na razvoj bizantijskoga notnog pisma. Uspoređujući znakove bizantijske notacije i njezinih slavenskih varijanti s latinskim neumama, autor iznosi pretpostavku da je Rim s vrlo malim razlikama preuzeo koralnu notaciju direktno od Bizanta.

Slijedi članak Rudolfa Flotzingera (Graz) **Der Mittelalter — Befriff aus der Sicht des Musikhistorikers**, u kojemu autor ističe činjenice koje potvrđuju kulturno jedinstvo između Zapada i Orijenta u ranom srednjem vijeku, i već poznate razlike među njima u kasnijem razdoblju.

Prilog Waltera Grafa (Wien) za nas je osobito interesantan jer nam prvi put omogućuje upoznavanje sadržaja fonografskih snimaka epskih pjesama sjeverozapadne Bosne, koje je za Bečku akademiju znanosti 1912. godine snimio poznati filolog, etnograf i istraživač srpskohrvatskih epskih pjesama Matija Murko. Autorov prikaz Murkove građe uglavnom se temelji na zapisima tekstova pjesama i iscrpnim podacima o pojedinim snimcima iz protokola Phonogramm-Archiva Bečke akademije znanosti, gdje su snimci i pohranjeni. Na osnovi Murkova izvještaja (Bericht über phonographische Aufnahmen epischer, meist mohammedanischer Volkslieder in nordwestlichen Bosnien im Sommer 1912., 30. Mitteilung der Phonogramm-Archivskommission der kaiserl. Akademie der Wissenschaft in Wien, Wien 1913), Graf opisuje način snimanja, ukazujući na razna tehnička ograničenja, iznosi neka obilježja izvođenja epskih pjesama (glazbala uz koje se izvode, način pjevanja i sl.) te teškoće i postupke kojima se služio pri transkribiranju snimaka. Zbog pretežno slabe raspoznatljivosti snimaka, autor donosi tek približan i djelomičan notni zapis deset epskih pjesama, nepotpuno snimljenih na 20 ploča. Pjesme snimljene na ostalih 26 ploča nisu transkribirane zbog loše razumljivosti njihova sadržaja.